

מושגי חובה

כסף כמוסכמה חברתית

- **מוסכמה חברתית:** הסדר, כלל או תפיסה שנוצרו על ידי בני האדם ומתקיימים רק משום שחברי החברה מסכימים ביניהם לפעול לפיהם. בהקשר של כסף – השטרות והמטבעות שווים משהו רק משום שכולנו מסכימים להאמין בערכם.
- **אמון (כביס כלכלי):** הבסיס שעליו נשענת המערכת הכלכלית המודרנית. מאחר שלשטר נייר או למספר דיגיטלי בבנק אין ערך חומרי אמיתי (בניגוד לזהב או למתכת יקרה), נדרש אמון מוחלט של הציבור במדינה ובמערכת הבנקאית כדי שהכסף ישמור על כוחו כאמצעי תשלום.
- **חוק המזומן:** חוק מדינה המגביל את תקרת הסכום שניתן לשלם באמצעות כסף מזומן בעסקאות שונות. מטרתו המרכזית היא להילחם ב"הון שחור" (כסף שאינו מדווח לרשויות) ובפעילות פלילית, תוך ניסיון לאזן בין הגנה על הכלכלה לבין שמירה על חופש הפרט והפרטיות.
- **ערך (במובן החברתי/האישי):** עיקרון או אמונה מרכזית המנחים את האדם או את החברה לקבוע מה ראוי, נכון וטוב, ומה פסול. ערכים (כגון יושר, אחריות או הגינות) משפיעים באופן ישיר על סולם העדיפויות ועל קבלת ההחלטות הפיננסיות שלנו.
- **ערך נומינלי (Nominal Value):** הערך הנקוב, כלומר המספר המדויק שכתוב ומודפס על גבי השטר או המטבע (לדוגמה: שטר שכתוב עליו "100 שקלים").
- **ערך ריאלי (Real Value):** השווי האמיתי של הכסף במונחים של כוח קנייה. הערך הריאלי מגדיר כמה מוצרים או שירותים אנחנו באמת יכולים לקנות בסכום כסף מסוים, בהתחשב במצב השוק ובמחירים.
- **השטר כטקסט תרבותי:** תפיסה הבוחנת את שטר הכסף לא רק כאמצעי תשלום פיזי, אלא ככלי המעביר מסרים, ערכים והיסטוריה של עם. דרך הדמויות, השפות והסמלים שנבחרים להופיע על השטר, המדינה משקפת את הזהות הלאומית ואת הפסיפס התרבותי שלה.
- **סימני ביטחון:** אלמנטים ייחודיים וטכנולוגיים המוטמעים בתוך שטרות הכסף (כמו סימני מים, חוטי בטיחות או דיו משתנה) שמטרתם למנוע זיופים. קיומם של סימנים אלו שומר על האמון הציבורי במטבע.
- **בצע כסף (מקור היסטורי):** ביטוי שמקורו בתקופה הקדומה, שבה היו חותכים ובוצעים חתיכות של מתכת כדי לשלם איתן, עוד לפני המצאת המטבעות הרשמיים. כיום הביטוי מתאר רדיפת ממון בצורה שלילית.
- **בנק (מקור היסטורי):** מילה שמקורה במילה הלטינית/איטלקית "Bench" (ספסל). המושג נולד מהספסלים הפיזיים עליהם ישבו חלפני הכספים והסוחרים בשווקים העתיקים כדי לבצע את עסקאות החליפין הראשונות.

